

KESTÄVÄ RUOKAHÄME

YRITYSKOHTAISET OSIOT OPISKELIJAYHTEISTYÖNÄ

TEEMOISSA:

- Kansainvälisyysosaaminen (Sustainable Häme food) – kansainvälistymisen monet mahdollisuudet ja oman osaamisen esiintuominen
- Siirtyminen hiilineutraaliin yritystoimintaan - hiilijalanjälkilaskennan hyödyntäminen elintarvikealan yritystoiminnassa
- Ympäristöraportointi ja vastuullisuusviestintä

HAMK | Bio
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
RESEARCH UNIT

ProAgria
Etelä-Suomi

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET
ETELÄ-SUOMI

15.6.2022

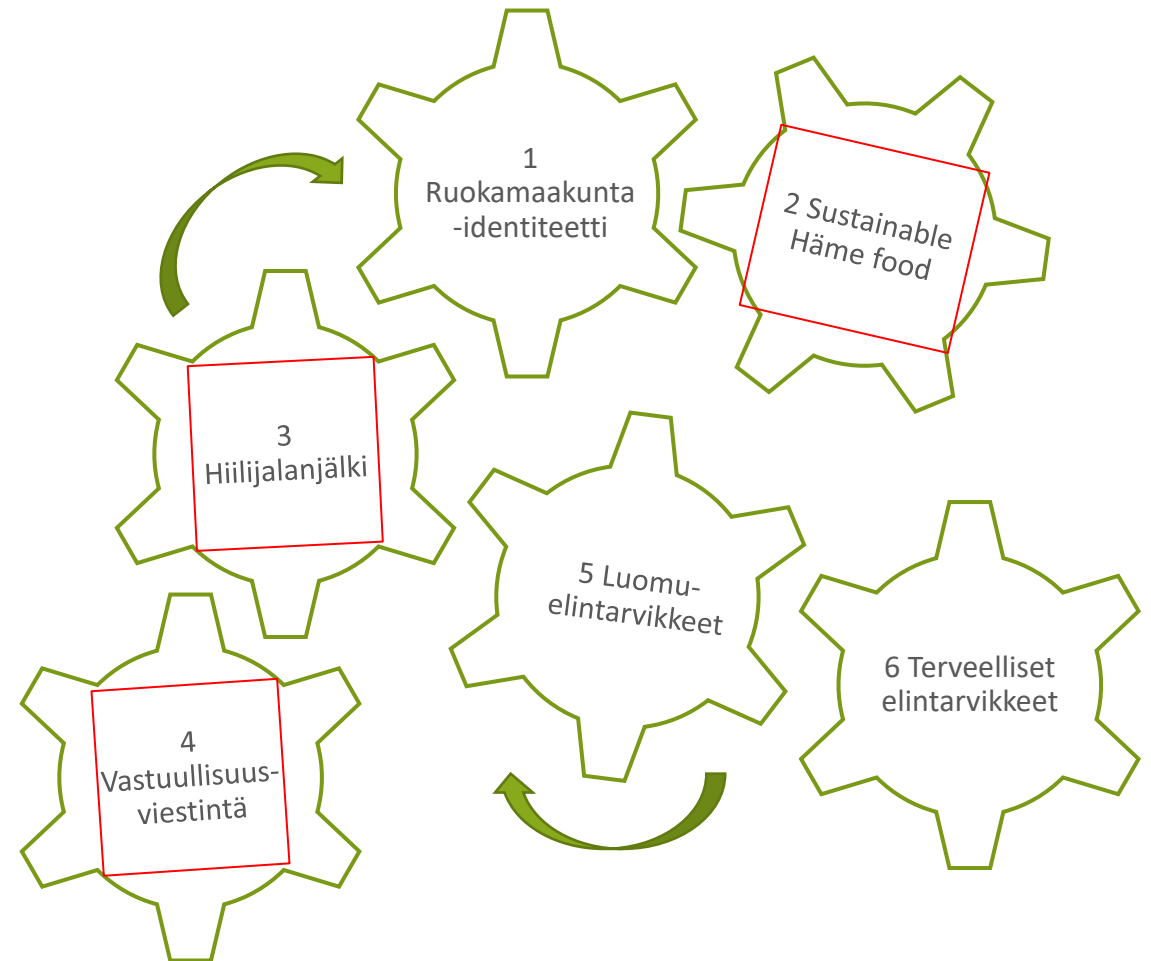
KESTÄVÄ RUOKAHÄME - KOHTI KESTÄVÄÄ RUOKATUOTANTOA

- Toiminta on suunnattu jalostaviin maataloihin sekä elintarvikeyrityksiin, joilla on halu ja valmius lähteä viemään asioita eteenpäin omassa toiminnassaan tai yhdessä toisten yritysten kanssa.
- Yrityksille on valmisteltu kuusi kehittämispolkua, teemaa, jotka pureutuvat kestävään ruokatuotantoon eri näkökulmista.
- Näistä kolmea teemaa toteutetaan yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) opiskelijoiden kanssa
- Rahoitus Hämeen ELY-keskukselta EU:n maaseuturahastosta.
- Toteuttajina HAMK Bio ja ProAgria Etelä-Suomi ry.
- Toteutusaika 1.1.2022 - 31.12.2023

<http://www.hamk.fi/kestavaruokahäme>

YRITYSKOHTAISET TEEMAT, JOISSA HAMKIN OPIKSELIJAT APUNA

1. Paikallinen ruokatuotanto ruokamaakunnan vahvistajana
2. Kansainvälisyysosaaminen (Sustainable Häme food) – kansainvälistymisen monet mahdollisuudet ja oman osaamisen esiintuominen
3. Siirtyminen hiilineutraaliin yritystoimintaan - hiilijalanjälkilaskennan hyödyntäminen elintarvikealan yritystoiminnassa
4. Ympäristöraportointi ja vastuullisuusviestintä
5. Siirtyminen elintarvikkeiden luonnonmukaiseen jalostamiseen
6. Elintarvikkeiden ravitsemus ja kuluttajan hyvinvointi yrittäjän näkökulmasta

TEEMOJEN JA TEEMARYHMIEN TOIMINTA AJALLISESTI

TEEMA 2. KANSAINVÄLISYYSOSAAMINEN (SUSTAINABLE HÄME FOOD) – KANSAINVÄLISTYMISEN MONET MAHDOLLISUUDET JA OMAN OSAAMISEN ESIINTUOMINEN

- Syksyllä 2022 mukana ovat HAMKin Sustainable bioeconomy opiskelijat (sekä suomalaiset että kansainväliset opiskelijat)
- Toteutus **29.8.-14.10.2022**
  - Teemoja ovat mm. **kestävän kehityksen tavoitteet, vastuullisuus, kansainvälisyys ja viestintä**
- 7 viikon tarkoituksena on mm.:
  - Tuottaa mukana oleville yrityksille **tietoa** em. aiheista ja yhteistyöyrityksen toiveita kuunnellen
  - Sisällöntuotantoa ja viestimistä sovitusti somessa ja/tai blogikirjoituksin (voidaan julkaista toimeksiantajan kanavilla (ja/tai HAMK:n omissa kanavissa), "**viestintäviikko**")
  - Järjestää yrityksille **kansainvälinen virtuaalitapaaminen**, jossa mukana kansainvälisiä toimijoita
    - Matalan kynnyksen keskustelua ja ajatustenvaihtoa eri maiden toimijoiden kanssa

MITÄ YRITYKSELTÄ TARVITAAN / TOIVOTAAN?

- Yhteyshenkilö(t) yrityksestä
- Läsnäoloa viikolla 35 aloituspalaverissa esim. keskiviikko 31.8., torstai 1.9. tai perjantai 2.9. = opiskelijatapaaminen ja mielellään vierailu yrityskohteeseen
- Yhteydenpito opiskelijoiden (ja opettajien) kanssa yhteistä TEAMS alustaa käyttäen tai muulla sovitulla tavalla
- Ohjaamassa bio- ja elintarviketekniikan opettaja Satu Kivimäki (050 3249 020, satu.kivimaki@hamk.fi) ja projektipäällikkö Sanna Lento

TEEMA 3. SIIRTYMINEN HIILINEUTRAALIIN YRITYSTOIMINTAAN - HIILIJALANJÄLKILASKENNAN HYÖDYNTÄMINEN ELINTARVIKEALAN YRITYSTOIMINNASSA

Ko. teema on kolmivaiheinen prosessi, jota viedään eteenpäin yritys-opiskelijayhteistyönä syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana:

1) Hiilijalanjäljen laskennan perusteet ja rakenne selville yrityksen osalta

- Keskeisten hiilijalanjäljen teemojen ja aihealueiden tunnistaminen omassa toiminnassa
- Suurimpien päästölähteiden kartoittaminen

--> Kartoituksella yritys saa hiilijalanjäljen laskennan perusteet ja pohjatiedot yritykselle sekä ymmärryksen siitä mitä tietoa ja millaisessa muodossa yrityksen tulisi toiminnastaan kerätä tarkan hiilijalanjäljen laskemiseksi

--> Virallisen hiilijalanjäljen laskennan kustannusten pieneneminen

--> Yrityksen sitoutuminen 2 työpäivää (opiskelijoiden vierailu yrityksessä sekä tietojen kartoittaminen)

2) Toimintasuunnitelma hiilijalanjäljen pienentämiseen

--> Keskeisten teemojen ja aihealueiden ympäriltä yritys saa konkreettisia toimintaehdotuksia hiilijalanjäljen pienentämiseen

--> Yrityksen sitoutuminen 1 työpäivä

3) Hiilikompensaatioiden hyödyntäminen

--> Hiilineutraalien elintarvikkeiden tuottaminen markkinoille ja hiilikompensaation kustannusarvio yritykselle tietyn tuotteen tai ketjun tai koko toiminnan osalta

--> Yrityksen sitoutuminen 1 työpäivä

TEEMA 4. YMPÄRISTÖRAPORTOINTI JA VASTUULLISUUSVIESTINTÄ

- Tarkoituksena on rakentaa mukaan lähteville yrityksille pohjaa **vastuullisuussuunnitelmaan tai ympäristösuunnitelmaan (syksy 2022) sekä vastuulliseen viestintään (kevät 2023)**
- Vastuullisuussuunnitelman vastuullisuusteemat, tavoitteet, keskeiset sidosryhmät ja mittarit luodaan yhteistyössä yrityksen ja opiskelijoiden kanssa
- Lopputuotokset toteutetaan yrityksen toiveiden ja visuaalisen esitystavan/ilmeen mukaisesti. Aiempia opiskelijayhteistyönä tehtyjä raportteja, taulukoita, infograafeja on saatavilla pyynnöstä.
- Taustamateriaaleja ja syntyneitä ympäristö- tai vastuullisuussuunnitelmia hyödynnetään Hiilijalanjälki-teemassa sekä viestintäsuunnitelmassa keväällä 2023.
- Mukaan lähtevien yritysten kanssa aloituspalaveri viikolla 43 (ZOOM/ TEAMS – etäyhteydellä). Viestintäsuunnitelmien osalta tammikuussa 2023 viikolla 1 tai 2.
- Toteutukseen osallistuvat HAMK Kestävän kehityksen koulutusohjelman opiskelijat osana Ympäristöjohtamisen ja Vaikuta viestinnällä opintokokonaisuutta.

MITÄ YRITYKSELTÄ TARVITAAN / TOIVOTAAN?

Raportointi
ja vastuullisuusviestintä

- Yhteyshenkilö(t), yhteydenpito opiskelijoiden (ja opettajien) kanssa yhteistä TEAMS alustaa käyttäen (mahdolliset opiskelijatiedustelut projektiin liittyen, sovittujen palaverien välissä)
- Taustamateriaaleiksi yritysten toiveista riippuen aiemmin toteutettujen sidosryhmä- ja asiakaskyselyiden tuloksia sekä muita tarpeellisia dokumentteja ja selvityksiä esim. jätemäärät, energiakulutus, vedenkulutus, hankinnat, liikkuminen, ympäristötoimenpiteet ym. ja mahdolliset uudet tehtävät selvitykset.
- Jos opiskelijat tekevät kyselyitä esim. sidosryhmille, tarvitaan yritykseltä apua kyselyn lähettämiseen
- Yhteiset sovitut ohjauspalaverit opiskelijoiden ja opettajien kanssa, sekä väli- ja loppupalaverit. Väliesittelyt toimeksiantajalle noin puolessa välissä viikolla 47 ti 22.11. ja loppuesitykset viikolla 50 ti 13.12.2022 (Ympäristöraportointi). Viestintäsuunnitelmien osalta loppuesitykset viikolla 10/2023.
- Kirjallinen sopimus opiskelijoiden kanssa tarvittaessa, jos käsitellään salassa pidettävää materiaalia
- Opiskelijatöitä ohjaavat kestävän kehityksen lehtorit Sanna Hakkarainen (050 574 5480, sanna.hakkarainen@hamk.fi) ja Eija Raimovaara (046 922 6388, eija.raimovaara@hamk.fi)

Esimerkkejä aiemmin opiskelijatöinä tehdyistä ympäristö/vastuullisuussuunnitelmista yrityksille (lähetämme pyydettyä näistä lisämateriaalia)

Yrityksen SDG-tavoitteet

YK: kestävän kehityksen tavoitteet

Sidosryhmien odotuksia sekä valittujen vastuullisuusteemojen vaikutusta peilattiin myös YK:n Agenda 2030 kestävän kehityksen tavoitteisiin.

Agenda 2030:n kestävän kehityksen toimintaohjelma ja tavoitteet koskevat maailman kaikkia maita. Valtiot kantavat ensisijaisen vastuun tavoitteiden toteutumisesta, mutta tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kaikkia osapuolia, paikallishallinnosta ja yrityksistä aina kansalaisiin saakka. Sopimukseen sisältyy 17 erilaista tavoitetta, jotka ovat osa kestävää kehitystä.

Kaikki kestävän kehityksen tavoitteet ovat tärkeitä, eikä yhtä tavoitetta tule saavuttaa toisen tavoitteen kustannuksella. Kantavana periaatteena ohjelmassa on, ettei ketään jätetä kehityksessä jälkeen.

Kuva: Suomen yk-liitto

Novagolle tärkeitä tavoitteita

8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA
TAVOITE 8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
 Tuottavan toiminnan, työpaikkojen luonnin, yrittäjyyden ja innovoinnin edistäminen ympäristö huomioon ottaen.

9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA
TAVOITE 9: Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja
 Infrastruktuurin ja teollisuudenalojen uudistaminen kestävä kehityksen mukaisiksi.

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT
TAVOITE 11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt
 Kaupunkien, niiden lähialueiden ja maaseudun välisten taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien yhteyksien tukeminen.

17 YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUS
TAVOITE 17: Yhteistyö ja kumppanuus
 Tehokkaiden julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisten kumppanuuksien edistäminen.

Esimerkki tavoitteiden asettamisesta ja seurannasta

TAVOITE	MITTARI	2020	2021	2022
Ympäristötietoisuuden parantaminen	Koulutusten määrä / vuosi	Ympäristövastaavan nimeäminen, ympäristösuunnitelman esittely, koulutusten järjestäminen	Koulutusten järjestäminen	Ympäristötietoisuuden ylläpito ja kehittäminen
Energiankulutuksen vähentäminen	Energiankulutus kWh	Energian kulutuksen seuranta 4 kuukauden välein vuosikellon mukaisesti Energiatehokkuutta parantavat toimenpiteet	Energian kulutuksen vähentäminen -5% verrattuna vuoteen 2019	Energiankulutuksen vähentäminen -10% verrattuna vuoteen 2019
Vedenkulutuksen vähentäminen	Vedenkulutus m ³	Vedenkulutuksen seuranta 4kuukauden välein vuosikellon mukaisesti	Vedenkulutuksen vähentäminen -5% verrattuna vuoteen 2019	Vedenkulutuksen vähentäminen -10% verrattuna vuoteen 2019
Kierrätysasteen nostaminen	Eri jätelajien määrät kg, m ³ tai tn	Jättemäärien seuranta kerran vuodessa vuosikellon mukaisesti, lajittelukoulutus	Kierrätysasteen nostaminen 5% verrattuna vuoteen 2020	Kierrätysasteen nostaminen 10% verrattuna vuoteen 2020
Sitoutuminen ympäristö-vastuullisiin hankintoihin	Ympäristö-merkittyjen tuotteiden määrä prosentteina (%)	Yhteisen hankintasuunnitelman luominen, ympäristömerkittyjen tuotteiden kartoitus	Ympäristövastuullisten hankintojen tarkistus, ympäristömerkittyjen tuotteiden lisääminen 50%	Ympäristövastuullisten hankintojen ylläpito ja kehittäminen. Ympäristömerkittyjen hankintojen nostaminen 100% saakka.

ESIMERKIT JATKUVAT...

Vuosikello

Abnoy Oy:n Ympäristöohjelman vuosikello 2020. (Taru Rantaruoko, Marjaana Kaskamaa, Petra Carlson-Ahonen). Liitteessä 1. on nähtävissä vuosikellon sisältö ja kuukausittainen erittely kokonaisuudessaan.

VASTUULLISUUS- OHJELMAMME PÄÄTEEMAT

TYYYTYVÄISET ASUKKAAT

- Olemme luotettava vuokranantaja
- Arvostamme aktiivista vuorovaikutusta asukkaiden kanssa
- Kehitämme asumista kohteissamme asukaslähtöisesti

OSAAVAT TYÖNTEKIJÄT

- Henkilöstömme ammattitaito pidetään vahvana
- Kannustava työilmapiiri motivoi jatkuvaan parantamiseen
- Hyvä paikallistuntemus on vahvuutemme

HYVINVOIVA YMPÄRISTÖ

- Parannamme energiatehokkuuttamme
- Edistämme kiertotaloutta
- Lisäämme luonnon monimuotoisuutta kohteissamme

VAKAVARAINEN YRITYS

- Olemme luotettava toimija ja yhteistyökumppani
- Taloudellinen tasapaino ohjaa tekemistämme
- Pidämme vuokratason kohtuullisena

SISÄLLYS

Johdanto

1 Perhekoti yhteisö Oljenkorsi

2 Ympäristöarvot ja suunnitelman tavoitteet

3 Energiankäyttö

4 Liikkuminen

5 Ruoka

6 Vedenkäyttö

7 Lajittelu ja jätehuolto

8 Kuluttaminen ja hankinnat

9 Ympäristökasvatus ja sen kehittäminen

10 Ympäristösuunnitelman käyttö ja tavoitteiden seuranta

Vinkkejä ja lisätietoja

Lähteet

Liitteet

ILMOITTAUTUMINEN

- Ilmoittaudu mukaan täyttämällä [lomakkeen tiedot](#).
  - Voit kertoa myös omia toiveitasi ja tavoitteitasi.
  - Voit päivittää tietojasi myöhemmin täyttämällä ja lähettämällä lomakkeen uudestaan.
- Voit osallistua myös yksittäisiin tapahtumiin, mutta parhaimman hyödyn saat sitoutumalla ko. teeman toimenpiteisiin. Yksittäisiin tapahtumiin ilmoittaudutaan sen järjestäjälle.
- Osallistuminen on ilmaista, mutta vaatii hieman omaa aikaa, perehtymistä sekä palautteiden antoa.
- Kaikille ruokasektorin toimijoille, sekä yrityksille että sidosryhmälle, on käytössä Kestävä RuokaHäme Teams-ryhmä. Se on tarkoitettu tiedonvaihtoon, verkostoitumiseen ja hankkeen teemaryhmien toimintaan.
- Opiskelijayhteistyössä, teemoissa 2, 3 ja 4, yrityksille luodaan omat yksityiset kanavat Kestävä RuokaHäme Teams-ryhmään.

HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULUN (HAMK) YHTEYSHENKILÖT OPISKELIJAYHTEISTYÖSSÄ, TEEMOISSA KANSAINVÄLISYYS, HIILIJALANJÄLKI SEKÄ YMPÄRISTÖRAPORTOINTI JA VASTUULLISUUSVIESTINTÄ

YLEISET ASIAT:

Sanna Lento, projektipäällikkö

p. 040 509 6443

Sanna.Lento@hamk.fi

KANSAINVÄLISYYS (VIESTINTÄVIKKO)

Satu Kivimäki, bio- ja elintarviketekniikan
opettaja

p. 050 3249 020

satu.kivimaki@hamk.fi

HIILIJALANJÄLKI

Nina Kokkonen, lehtori

p. 050 597 4019

nina.kokkonen@hamk.fi

YMPÄRISTÖRAPORTOINTI

Sanna Hakkarainen, lehtori

p. 050 574 5480

sanna.hakkarainen@hamk.fi

ja

Eija Raimovaara, lehtori

p. 046 922 6388

eija.raimovaara@hamk.fi

VASTUULLISUUSVIESTINTÄ

Lotta Hirvonen, lehtori

p. 050 406 2348

lotta.hirvonen@hamk.fi